

NEFND UM EFTIRLIT MEÐ LÖGREGLU

Borgartún 29, 105 Reykjavík

Sími: 545 8800. Bréfasími: 545 8051

Netfang: nel@nel.is

Tilv.: 21060008

Ákvörðun nr. 21/2023

Þann 22. mars 2023 kom nefnd um eftirlit með lögreglu saman til fundar og tók eftirfarandi ákvörðun nr. 21/2023.

Málsatvik

Nefnd um eftirlit með lögreglu barst erindi [REDACTED], framsent frá Lögreglustjóranum á höfuðborgarsvæðinu dags. 21. júní 2021. Í erindinu eru gerðar athugasemdir við starfsaðferðir og framkomu lögreglu þann 18. apríl sl., þegar höfð voru afskipti af kvartanda. Fram kemur í erindinu að kvartandi telur að lögregla hafi stöðvað bifreið hans vegna þess að ljósin á bifreiðinni voru biluð. Í kjölfarið hafi kvartandi upplifað fordóma og dónaskap, ásamt því að vera beittur harðræði við handtöku af óeinkennisklæddum lögreglumönnum sem komu síðar á vettvang. Einnig kemur fram að hann hafi hvorki verið upplýstur um ástæðu handtökunnar né upplýstur um rétt sinn til lögmanns.

Meðfylgjandi framsendu erindi var bréf frá embættinu þar sem kom m.a. fram að málið væri til meðferðar á ákærusviði og að lokinni meðferð yrðu gögn málsins afhent nefndinni.

Forsendur nefndarinnar

1.

Nefnd um eftirlit með lögreglu starfar á grundvelli VII. kafla lögreglulaga nr. 90/1996, sbr. breytingar á þeim með lögum nr. 62/2016. Helstu verkefni nefndarinnar, sbr. 1. mgr. 35. gr. a í nefndum lögum, eru að taka við kærur á hendur starfsmanni lögreglu fyrir ætlað refsivert brot við framkvæmd starfa hans annars vegar og taka við kvörtunum vegna starfsaðferða lögreglu eða framkomu starfsmanns lögreglu sem fer með lögregluvald hins vegar. Undir hið síðarnefnda falla kvartanir vegna háttsemi eða starfsaðferða sem ekki verða taldar refsiverðar en gætu meðal annars leitt til þess að lögreglumaður yrði áminntur í starfi eða æskilegar breytingar gerðar á starfsháttum og verklagi. Nefndin skal, sbr. 2. mgr. 35. gr. a, greina hvað felst í erindum sem henni berast og koma þeim til meðferðar hjá viðkomandi embætti.

Með vísan til framangreinds fellur það almennt ekki undir valdsvið nefndar um eftirlit með lögreglu að endurskoða eða fjalla um almennt mat lögreglu á beitingu úrræða á grundvelli lögreglulaga eða almennt um framkvæmd rannsóknar sakamála, beitingu rannsóknarúrræða eða um ákvarðanir handhafa ákæruvalds um það hvort rétt sé að gefa út ákæru í máli. Hlutverk nefndarinnar er hins vegar að taka afstöðu til þess hvort um sé að ræða ámælisverðar starfsaðferðir eða framkomu lögreglumanna við framkvæmd slíkra verkefna. Í því felst nánar tiltekið (og til dæmis) að taka afstöðu til þess hvort kvartað sé yfir því að háttsemi þeirra starfsmanna lögreglu sem að máli komu hafi ekki verið í samræmi við eðlilega

starfshætti eða lög eða hvort starfsaðferðir hafi að öðru leyti farið út fyrir það sem eðlilegt var í því tilviki.

2.

Lögreglustjórinn á höfuðborgarsvæðinu afhenti nefndinni gögn málsins þann 10. janúar sl. Meðfylgjandi voru lögregluskýrslur vegna málsins, dagbókarfærslur lögreglu ásamt upptökum úr búkmyndavélum lögreglumanna á vettvangi og eyewitness-kerfi lögreglubifreiðar.

Af meðfylgjandi upptökum er ekki ljóst á hvaða grundvelli kvartandi var upphaflega handtekinn. Var honum ekki gefinn upp ástæða hennar fyrr en allnokkru síðar. Frá þeim tíma að hann var handtekinn og færður inn í lögreglubifreið og þar til honum var gefinn upp ástæða handtökunnar vaknar grunur hjá lögreglunni um að kvartandi sé undir áhrifum fíkniefna. Er honum u.þ.b. 17 mínútum eftir handtökuna gefið upp að sá grunur sé ástæða handtökunnar. Ekki verður séð af meðfylgjandi upptökum að honum hafi verið kynntur réttur sinn til verjanda. Þá bera upptökurnar með sér að framkvæmd handtökunnar sé ívið harkalegri en tilefni var til en hún var framkvæmd af lögreglumanni sem kallaður var til aðstoðar. Kvartandi var vissulega með neikvætt viðmót við lögregluna en ekki verður þó séð af meðfylgjandi upptökum að hann hafi verið ógnandi eða að hann hafi ekki fylgt skýrum fyrirmælum lögreglu. Jafnframt kemur ekki fram á upptökunum að ástæða handtöku hafi verið að hann fylgdi ekki fyrirmælum lögreglu líkt og lögregluskýrsla ber með sér.

3.

Undir valdsvið nefndarinnar fellur hvernig tilteknir þættir lögreglustarfsins eru framkvæmdir eða ef lögregla lætur hjá líða að sinna lögmætu hlutverki sínu, sbr. 2. gr. laga nr. 90/1996, þ.e. að gæta almannaoðryggis og halda uppi lögum og reglu, að leitast við að tryggja réttaröryggi borgaranna og stemma stigu við afbrotum og koma í veg fyrir athafnir sem raska öryggi borgaranna og ríkisins, vinna að uppljóstrun brota, stöðva ólögmæta háttsemi og fylgja málum eftir í samræmi við það sem mælt er fyrir um í lögum um meðferð sakamála.

4.

Nefnd um eftirlit með lögreglu ber að greina hvort erindi sem henni berast vegna háttsemi lögreglu feli í sér kvörtun yfir starfsháttum eða kæru vegna ætlaðrar refsiverðrar háttsemi starfsmanna lögreglunnar. Af erindi [REDACTED] er ljóst að um er að ræða kvörtun sem lýtur að meintu harðræði við handtöku og dónalegri framkomu starfsmanna Lögreglustjórans á höfuðborgarsvæðinu þegar höfð voru afskipti af kvartanda í umrætt sinn.

Nefnd um eftirlit með lögreglu fór ítarlega yfir kvörtun [REDACTED] og þau gögn sem henni bárust frá embætti Lögreglustjórans á höfuðborgarsvæðinu. Með hliðsjón af því hvernig málsatvikum er lýst í kvörtun [REDACTED] og þeim gögnum sem nefndin hefur undir höndum, telur nefnd um eftirlit með lögreglu að uppi sé vafi um hvort starfsaðferðir á vettvangi

NEFND UM EFTIRLIT MEÐ LÖGREGLU

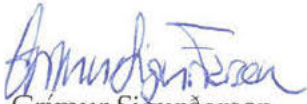
samræmist III. kafla laga nr. 90/1996. Telur nefndin að háttsemin geti talist ámælisverð og beinir þeim tilmælum til Lögreglustjórans á höfuðborgarsvæðinu að taka málið til þóknanlegrar meðferðar sbr. 2. mgr. 35. gr. a. laga nr. 90/1996.

Niðurstaða

Erindi [REDACTED] er sent Lögreglustjóranum á höfuðborgarsvæðinu til þóknanlegrar meðferðar.

Reykjavík, 22. mars 2023

Margrét Einarsdóttir
varaformaður

Grímur Sigurðarson

Þorbjörg I. Jónsdóttir